

YENİ YAPILANDIRILAN 3.SINIF HAYAT BİLGİSİ VE FEN BİLİMLERİ DERSLERİNE YÖNELİK ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

THE VIEWS OF THE TEACHERS RELATED TO THE NEWLY CONSTRUCTED 3rd GRADE SOCIAL STUDIES AND SCIENCE CLASSES

¹Murat ÇALIŞOĞLU*, ²Tolga TORTUM, ²Fatih ERİŞMİŞ, ²Derya KOÇYİĞİT

¹Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı

²Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi

* e-mail: muratcalisoglu@hotmail.com

ÖZET

Bu çalışmada Türk eğitim sisteminin değişmesiyle birlikte, 2014-2015 yılında Hayat Bilgisi dersinden ayrılan Fen Bilimleri dersi öğretim programına ilişkin 3. sınıf öğretmenlerinin görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Bu araştırmada daha önce 3.sınıf Hayat Bilgisi dersini okutmuş ve okutmakta olan 3.sınıf öğretmenleri ile çalışılmıştır. Tarama modeliyle yürütölen çalışmada verilerin analizinde betimsel analiz kullanılmıştır. Araştırmacılar tarafından geliştirilen açık uçlu 5 soru öğretmenlere yöneltilmiş ve cevaplar kayıt cihazıyla kaydedilip görüşmeler yazılı hale getirilmiştir. Araştırma sonunda, öğretmenlerin yenilenen Fen Bilimleri dersi öğretim programına ilişkin görüşlerinin genel anlamda olumlu olduğu tespit edilmiştir. Fakat bununla birlikte ders saatinin ve kazanım sayılarının azaltılması, çalışma kitabının eklenmesi ve materyal yetersizliği gibi eksiklerden bahsettikleri tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Fen bilimleri, öğretmen görüşleri, hayat bilgisi

ABSTRACT

In this study, it was aimed to determine the teachers's views related to the science class curriculum which was separated from social studies class in 2014-2015 academic years with the change of the education system of Turkey. The study has been conducted with the teachers who gave 3rd grade social studies class before and with the 3rd grade teachers who currently gives the social studies class. To analyse the data, descriptive analysis was used in this correlational survey. 5 open-ended questions developed by the researchers were asked to the teachers and the answers were recorded with a recorder and the interviews were put in writing. As a result of the study, it was determined that the views of the teachers related to the renewed science class curriculum are generally positive. However, it was also determined that the teachers talk about shortcomings such as decreasing the weekly course hours and the number of acquisitions, adding a workbook and lack of material.

Keywords: Science, views of the teachers, social studies

JEL CODES: I2, I20, I21

GİRİŞ

Toplumsal gelişmenin gerçekleşebilmesi büyük ölçüde ölkelerin eğitim sistemlerine bağlıdır. Eğitim sisteminin de çağın gereklerine uygun bir şekilde düzenlenebilmesi nitelikli eğitim programlarının geliştirilmesini gerektirmektedir (Arslan & Eraslan, 2003). Son yıllarda birçok ölkeler benzer ve farklı nedenlere bağlı olarak fen öğretim programlarını yeniden yapılandırmıştır (Ateş, 2005). Yeniden yapılandırılan fen öğretim programlarında gerçekleştirilmek istenilen amaçlardan birisi bilim okuryazarlığını geliştirmektir (Bağcı Kılıç, Haymana & Bozyılmaz, 2008). Fen eğitiminin amacının bilim okuryazarı bireyler yetiştirmek olduğu birçok ulusal (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2005, 2006, 2013) ve uluslararası (American Association for the Advancement of Science [AAAS], 1993, 2009; National Research Council [NRC], 1996; National Science Teachers Association [NSTA], 2000) kaynakta vurgulanmaktadır (Akt: Özden & Cavlazoğlu, 2015).

Eğitim sisteminin iyileştirilmesi, yeniden yapılanması üzerindeki tartışma ve bulgular, öğrenme ve öğretme konusundaki paradigmaları değiştirmeyi ve öğrencileri düşünmeye ve üretmeye teşvik edecek yeni uygulamalar ortaya koymayı zorunlu kılmaktadır (Gömleksiz & Bulut, 2006). Okullarda ve okul dışında sunulan eğitim etkinliklerinin amacına ulaşabilmesi ancak doğru planlanmış eğitim ve beraberinde öğretim programları ile olanaklıdır (Oliva, 2005).

Eğitim sisteminde yapılan düzenlemeler, programlarda yer aldığı ölçüde anlam kazanır. Çünkü ülkelerin eğitim sistemlerinin temelini eğitim programları oluşturur ve nasıl bir insan yetiştirileceği sorusunun cevabı eğitim programlarında yer alır (Yüksel, 2003; Gözütok, 2003). Günümüzde bilim ve teknoloji alanlarındaki gelişmeler, program geliştirme çalışmalarının sürekli ve aralıksız yapılmasını gerekli kılmaktadır (Ünal, Çoştu & Karataş, 2004). Bilimsel bilginin katlanarak arttığı, teknolojik gelişmelerin büyük bir hızla ilerlediği, fen ve teknolojinin etkilerinin yaşamımızın her alanında belirgin bir şekilde görüldüğü günümüz bilgi ve teknoloji çağında, toplumların geleceği açısından fen ve teknoloji eğitiminin anahtar bir rol oynadığı açıkça görülmektedir. Bu önemden dolayı, gelişmiş ülkeler başta olmak üzere bütün toplumlar sürekli olarak fen ve teknoloji eğitiminin kalitesini artırma çabasıdadır (MEB, 2004).

Bilgi çağı olarak adlandırılan 21. yüzyılda, ülkemizin çeşitli ülkeleri yakalayabilmesi için fen eğitimine gereken önemin acilen verilmesi ve çağdaş bir fen müfredatının hazırlanması gereklidir (Aydın, 2007). Fen bilimleri eğitimi, güçlü eğitim sistemlerinin temel taşlarından birisi olmasına rağmen (Duru & Gürdal, 2002) Fen eğitiminin geçmişı 1850'lerden öteye gidememektedir. Fen eğitimi alanında ilk araştırmalar, 19. yüzyılın sonları ve yirminci yüzyılın başlarında başlamakla birlikte, fen eğitiminin gelişmesi son yarım yüzyılda önemli bir ivme kazanmış ve özellikle de son otuz yılda giderek gelişen bir disiplin halini almıştır. (Yangın & Dindar, 2007). Fen bilimleri eğitimi, bilgi üretim sistemlerinin ortaya koyduğu yenilikleri izlediği ölçüde gerçek işlevini yerine getirebilir.

Hjalmarson'a (2008) göre eğitim programları zamanla aşınır; bu aşınmanın ardından içeriğindeki stratejilerle birlikte gelişerek ileri gider ve bu süreç, eğitim programını öğrenci, öğretmen, okul ve toplum özelliklerine göre değiştirir. Bu açıdan bakıldığında, program geliştirme çalışmalarındaki süreklilik, öğrenme-öğretme yöntem ve tekniklerindeki yeni yaklaşımlar, Fen Bilgisi Dersi Öğretim Programını yenileme ihtiyacını doğurmuş (Akdeniz, Yiğit & Kurt, 2002). Gelişmekte olan ülkeler arasında gösterilen ülkemizde ise çağdaş bir fen eğitim müfredatı hazırlanmamış, bu eksiklik çeşitli ülkelerdeki fen müfredatının ülkemize adaptasyonu ile giderilmeye çalışılmıştır (Aydın, 2007).

Fen eğitiminin etkili bir şekilde gerçekleştirilememesi son yıllarda Türk eğitim sisteminin önemli sorunlarından biri haline gelmiştir. Bu nedenle de fen ve teknoloji eğitimi programının incelenerek değerlendirilmesi ve dünyadaki gelişmeler ışığında güncel tutulması zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Bu nedenle bugüne kadar elde edilen TIMSS ve PISA bulguları, Türkiye gibi bazı ülkelerde fen bilgisi/bilimleri öğretim programlarını yenilemek için sağlam bir gerekçe olmuştur (EARGED, 2005,124-129)

Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı (TTKB) tarafından hazırlan El Kitabı'nda neden ilköğretim programlarında değişikliğe gidildiği aşağıda sıralan biçimde açıklanmaktadır (TTKB, 2005,14-15).

- Değişik bilim alanlarındaki araştırma bulgularının ve eğitim bilimlerindeki öğretme/öğrenme anlayışındaki gelişmelerin yöntem ve içerik olarak öğretim programlarına yansıtılması;
- Eğitimde kaliteyi arttırmak ve eşitliği sağlamak;
- Ekonomiye ve demokrasiye duyarlı eğitim ihtiyacı;
- Bireysel ve ulusal değerlerin küresel değerleri de dikkate alarak geliştirilmesi ihtiyacı;
- Mevcut öğretim programları uygulamaları kapsamında öğrencilerin çoğunlukla okula, öğrenmeye, okumaya tepki düzeyinde isteksizlik olması;
- Mevcut öğretim programlarında konuların çok kapsamlı ve ezbere dayalı bilgi yoğunluklu olması nedeniyle, konuların zamanında bitirilememesi ve çoğu zaman sıkıştırılıp öğrenilmeden bitirilmesinin tercih edilmesi;
- Programda yer alan konuların birçoğunun çocukların yaş ve gelişim düzeylerine uygun olmaktan, onların merak ve ilgilerini karşılamaktan uzak olması;
- Okulda kazandırılmaya çalışılan yaşantı biçimleri ile gerçek dünyanın çoğu kez uyum içinde olmaması;
- Sekiz yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretim uygulaması ile ilkokul ve ortaokul programları üst üste eklendiği için temel eğitimde program bütünlüğünün olmaması;
- Dikey ekseninde, temel eğitimde birinci sınıftan-sekizinci sınıfa her bir dersin kendi içinde kavram bütünlüğünün olmaması;
- Yatay ekseninde, dersler arasında yeterli paralelliğin sağlanmamış olması;
- Ekonomik ve toplumsal gelişmelerin bir sonucu olarak, bireylerin yaratıcılık, eleştirel düşünme, problem çözme, karar verme, işbirliği yeterliliklerini kazanmalarının daha bir önem kazanmış olması;
- Kendini ifade edebilen, iletişim kurabilen, girişimcilik ruhuna sahip vatandaşlar yetiştirme gerekliliğinin daha baskın konuma gelmesi; (Ersoy, tarihsiz).

Bu amaçla da Milli Eğitim Bakanlığı ilköğretim okullarında uygulanmakta olan fen eğitimi üzerinde kapsamlı değişiklikler yapmıştır. Öncelikle yeni bir öğretim programı hazırlanmış ve bu program kademeli olarak ilköğretim okullarında uygulanmaya başlanmıştır (Eş & Sarıkaya, 2010).

Yenilenen ilköğretim programları 2005–2006 eğitim öğretim yılından itibaren ilköğretim 1–5. sınıflar düzeyinde bütün okullarda; 6–8. sınıflarda ise 2006–2007 öğretim yılından itibaren 6. sınıflardan başlanarak uygulanmaya konulmuştur. Öğrencinin merkeze alındığı ve aktif kılındığı yeni yöntemle ezberden uzak, öğrencinin deneyimi, bakış açısı, duygu, düşünce ve inançlarının dikkate alındığı bütüncül bir eğitim anlayışı hedeflenmiştir. Programın temel aldığı “Yapılandırmacı yaklaşımda” öğretmen, artık bilgiyi olduğu gibi öğrenciye aktaran değil, öğrenene yol gösteren, ona rehber olan kişi konumundadır (Öztürk, Yalvaç Hastürk & Demir, 2013).

2013 yılına gelindiğinde ise programın çağın koşulları ve bilimsel gelişmeler doğrultusunda yeniden geliştirilmesi gereksinimi duyulmuş ve yapılan çeşitli değişikliklerle birlikte dersin ismi de Fen Bilimleri olarak yenilenmiştir. 8 yıl zorunlu eğitim sistemi yerine kademeli olan 4+4+4 eğitim sistemine geçilmesi ile ilk 4 yıl ilkokul, ikinci 4 yıl ortaokul ve son 4 yıl lise şekline dönüştürülmüştür. Bu sistem değişikliğiyle beraber sistemin ihtiyacını karşılayabilmek için bir program değişikliğine gidilmek zorunda kalınmıştır. İlköğretim 4. sınıfta başlayan fen dersi, yeni sisteme göre ilkokul 3. sınıftan itibaren başlamaktadır. İlkokul 3’üncü sınıfların 2014-2015 öğretim yılından, 4’üncü sınıfların ise 2015-2016 öğretim yılından itibaren fen derslerinde yenilenen fen bilimleri dersi öğretim programlarının uygulanmaya başlanması,

Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından 01.02.2013/7 tarih ve sayılı kararıyla belirlenmiştir (Karatay, Timur & Timur 2013).

Kaliteli bir öğretim, müfredat ve öğrenme ortamları ile nitelikli öğretmenler, çocuklar için güçlü bir gelecek sağlamada ve onlara sağlanan kazanımların geliştirilmesinde önemli unsurlar olarak değerlendirilmektedir (Bailey, 2002). Hazırlanan son programda, öğrencilerin bireysel farklılıkları temel alınmış ve program bazı değişiklikleri barındırmaktadır (Güven, 2008). Programdaki konulara yeni programların eklenmesi ya da mevcut konuların yerlerinin değiştirilmesine dayanan program geliştirme yaklaşımlarının yetersizlikleri bilinmektedir. Bu anlayış programların uygulanabilirliği açısından var olan sınırlandırmayı ortadan kaldırmamaktadır. Çünkü bu süreçte, programları uygulamakla görevli olan öğretmenler sınırlı olarak yararlanılmaktadır. Onların program hakkındaki görüşlerinin uygulamaya dönüştürülmemesi problemin kaynağı olarak tanımlanabilir (Yiğit 2002). Bu noktadan hareketle, “Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı”nın uygulamadaki etkililiğinin programı hayata geçiren sınıf öğretmenlerinin görüşlerine dayalı olarak belirlenmesine gereksinim duyulmuştur.

Araştırmanın Önemi

Bu araştırma, 3.sınıf hayat bilgisi dersinden ayrılan fen bilimleri dersinin eğitimde uygulayıcısı olan 3.sınıf öğretmenleri tarafından değerlendirilmesini kapsamaktadır. Uygulanan fen bilimleri dersinin öğretim programının olumlu yönleri, varsa yaşadıkları sorunları, öğrencilerin tutum ve davranışlarını ve bu dersi daha verimli hale getirmek için önerilerini ortaya koymak açısından önem taşımaktadır. Bu kapsamda çalışma, cinsiyet farkı gözetmeksizin, Ağrı ilinin farklı okullarında çalışan 3.sınıf öğretmenlerin görüşlerini içermektedir. Elde edilen sonuçların fen bilimleri dersinin uygulanmasına ilişkin uygulanan programa katkı sağlaması ve sürecin daha etkin uygulanmasına ilişkin öneriler sunması beklenmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışma, 3.sınıf Hayat Bilgisi dersinden ayrılan Fen Bilimleri dersinin eğitimde uygulayıcısı olan 3.sınıf öğretmenlerinin Fen Bilimleri dersine ilişkin görüşlerini sunmayı amaçlamaktadır.

MATERYAL ve METOT

Araştırma Modeli

Bu çalışma tarama yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Tarama, bir grubun belirli özelliklerini belirlemek için verilerin toplanmasını amaçlayan çalışmalardır (Büyüköztürk ve ark., 2013). Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından hazırlanan açık uçlu 5 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırma Ağrı ilinde görev yapmakta olan ve daha önce 3.sınıf okutmuş; 2014-2015 yılında 3.sınıf okutmakta olan 20 sınıf öğretmeni ile yürütülmüştür.

Veri Toplama Araçları

Açık uçlu soru formunun hazırlanmasında, 3.sınıf Hayat Bilgisi 2004-2005 programı ile 2014-2015 yılı yürürlüğe giren 3.sınıf Hayat Bilgisi ve 3.sınıf Fen Bilimleri programı incelenerek literatür taraması yapılmış, araştırmacılar ve uzmanlar tarafından bir soru havuzu

oluşturulmuştur. Oluşturulan havuzdan 5 açık uçlu sorudan oluşan bir form oluşturulmuştur. Hazırlanan görüşme formu alanında uzman kişilerin görüşleri doğrultusunda düzenlenmiştir. Öğretmenlerle yapılan görüşmeler sırasında verilen cevaplar ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır.

Verilerin Analizi

Elde edilen nitel boyutlu veriler betimsel analize tabi tutularak belirli kategoriler altında sayısallaştırılmıştır. Betimsel çözümlemede elde edilen veriler daha önceden alt problemlere göre belirlenen temalara göre yorumlanmıştır. Bu çözümlemede, görüşülen ya da gözlenen bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilmiştir (Yıldırım & Şimşek, 2008).

Bu amaçla yapılan çalışmada verilerin hepsi analiz ve yorumları kağıda aktarılmıştır. Ardından veriler analiz edilip yorumlanmıştır. Verilerin kodlanmasında açık kodlama tekniği kullanılmıştır. Öğretmenlerin söylemlerinden örnekler alınarak kodlar aydınlatılmıştır. Bu yöntem uygulanırken öğretmenler sırasıyla kendi içlerinde birden başlanarak rakamlarla kodlanmış öğretmeni temsil eden (Ö) harfi kullanılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenler Ö1,Ö2,...Ö20 şeklinde kodlarla isimlendirilmiştir.

BULGULAR

1. Çalışmaya Katılan Sınıf Öğretmenlerinin Yeni Düzenleme ile 3.Sınıf Hayat Bilgisi Dersinden Ayrılan 3.Sınıf Fen Bilimleri Dersinin Uygulanmasına İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular

Çalışmaya katılan sınıf öğretmenlerinin yeni düzenleme ile 3.sınıf Hayat Bilgisi dersinden ayrılan 3.sınıf Fen Bilimleri dersinin uygulanmasına yönelik görüşleri genelde uygulamanın faydalı olduğu yönündedir. İlgili araştırma sorusuna öğretmenlerin verdiği cevaplardan bazıları şöyledir: Ö6: “3 yıl üst üste Hayat Bilgisi dersinin okutulması hem gereksiz hem de öğrencilere çok sıkıntılı geliyordu. 3.sınıfta Fen Bilimleri dersinin gelmesi çok güzel oldu. Bence geç kalınmış bir uygulamaydı.”, Ö8: “Bence çok iyi oldu. Hem öğrencilerin anlayabileceği seviyede hem de eğlenceli bir ders oldu.” şeklinde ifade ederken, Ö10: “Bu iki dersin birbirinden ayrılması çocukların anlaması bakımından iyi oldu. Böylece iki ders arasında ortaya çıkan karışıklıklar ortadan kalkmış oldu.”

Bununla birlikte çalışmaya katılan Ö1, Ö4 ve Ö12 kodlu öğretmenler bu soruya olumsuz görüş bildirmişlerdir: Ö1: “Hayat Bilgisi tema konularının gruplanarak Fen Bilimleri dersine serpiştirilmesini dersin uygulanması açısından çok büyük bir değişiklik söz konusu değildir. 3.sınıftaki Fen Bilimleri dersinin amacı 4.sınıfa hazırlık, hazırbulunmuşluk özellikleri oluşturmaktır.”, Ö4: “Ayrı bir ders olarak okutulması tam manasıyla gerekli değil. İçerik ayrı bir şekilde okutulacak kadar geniş değil. Hayat Bilgisi dersi miğfer ders olarak bu içeriği kapsayacak boyuttadır. Gerekli bulmuyorum.” Şeklinde görüş bildirirken Ö12 ise: “Fen ve Teknoloji dersinin 3.sınıflar için uygun olmadığını düşünüyorum. Fen dersi 4.sınıftan itibaren başlamalı.” şeklinde düşüncelerini ifade etmişlerdir.

Öğretmen görüşlerinden hareketle genel olarak Fen Bilimleri dersinin daha etkin ve eğlenceli hale getirildiğine, Fen Bilimleri dersinin Hayat Bilgisi dersinden ayrılmasının Fen Bilimleri dersine karşı daha duyarlı olunmasına fırsat verdiğine, temel konular hakkında kavramlar öğrenilmesi ile üst sınıflarda daha yüksek başarı sağlanacağına vurgu yapıldığı görülmüştür.

2. Çalışmaya Katılan Sınıf Öğretmenlerinin Fen Bilimleri Dersinde Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular

Çalışmaya katılan iki öğretmen dışında öğretmenler Fen Bilimleri dersinde sorun yaşadıklarını ifade etmişlerdir. İlgili araştırma sorusuna öğretmenlerin verdiği cevaplardan bazıları şöyledir: Ö3: “*Fen Bilimleri dersini anlatırken kılavuz kitabının ve çalışma kitabının olmaması, dersi anlatırken sıkıntı yaşamama neden oldu. Etkinlik sayısının çok az olması konuların yeteri kadar öğrenilmesini engelliyor. Çok genel ayrıntı az, etkinlik az.*”, Ö9: “*Ders konuları öğrenciler için biraz ağır ve seviyelerine uygun değildi. Öğrencinin severek izlediği ders olmadı.*” şeklinde görüş bildirmiştir. Ö13 ise: “*Konular çok yüzeysel olarak kalmış.*” şeklinde görüş bildirmiştir. Ö7: “*Bazı kavramlarda sıkıntı yaşanmıştır. Bunun nedeni ne okullarda fen bilimleri ve fen ve teknoloji dersinde kullanacak gerekli materyallerin olmayışındır.*” şeklinde ifade ederek kavramların anlatımında yaşadığı sıkıntıdan bahsetmiştir. Çalışmaya katılan öğretmenler; okullarda laboratuvar ve ders araç-gereç malzemesinin olmaması veya eksik olması nedeni ile dersin işlenişinin zorlaştığını, öğretmen kılavuz kitabının gelmediğini ve diğer derslerde bulunan öğrenci ders çalışma kitabının olmadığını belirtmiştir.

3. Çalışmaya Katılan Sınıf Öğretmenlerinin Öğrencilerin Yeni Uygulamaya Dönük Tutum ve Davranışlarına İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular

Çalışmaya katılan öğretmenlerin ilgili araştırma sorusuna öğretmenlerin verdiği cevaplardan bazıları şöyledir: Ö1: “*Öğrencilerin yeni uygulamalara karşı meraklı yaklaşımları, öğrenmeyi hızlandırmaktadır.*”, Ö15: “*Öğrenciler yeni uygulama ile aşağıdaki davranışlarda olumlu yönde değişiklikler gözlenmiştir. Araştırmayı seven, kendine güvenen, öz denetimli, paylaşımcı, iş birliği halinde öğrenen, deney projeler ile öğrenmekten hoşlanan v.b. davranışlar gözlenmiştir.*” şeklinde ifade ederken, Ö12: “*İlk olarak zor ve anlaşılmaz olduğunu düşünmüşlerdi. Ama dersleri gördükten sonra zevk almaya başladılar.*” ve Ö11: “*Öğrenciler uygulamaya dönük derslerde daha aktif ve istekli oluyorlar. Derse aktif katılıyorlar. Bu yüzden dersler daha eğlenceli ve öğrencinin aktifliğinde yürüyor.*” yönünde görüş bildirmiştir. Çalışmaya katılan öğretmenler arasında sadece bir öğretmen olumsuz görüş bildirmiştir. Buna göre, Ö19: “*Öğrencilerin yeniye olan tutumu her zaman dezavantajdır. Sosyo-Ekonomik tutumları durumları oranında yeni uygulamalara olumlu ya da olumsuz tutum geliştiriyorlar.*” şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir.

Çalışmaya katılan öğretmenlerin geneli öğrencilerden olumlu dönüt aldıklarını, öğrendiği yeni kavramlar karşısında derse karşı daha istekli ve heyecanlı olduklarını ifade etmişlerdir.

4. Çalışmaya Katılan Sınıf Öğretmenlerinin 3.sınıf Hayat Bilgisi Dersi ile 3.Sınıf Fen Bilimleri Dersinin Kazanım Boyutunda Yapılan Değişikliklere İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular

Çalışmaya katılan öğretmenlerin ilgili araştırma sorusuna öğretmenlerin verdiği cevaplardan bazıları şöyledir: Ö1: “*Hayat Bilgisi kazanımlarının işlenmesi sırasında Fen Bilimleri dersi ile ilişkilendirme yapıldığında her iki dersin kazanımlarını aynı oranda anlaşılır olduğunu görüyoruz.*” şeklinde görüş bildirirken, Ö6: “*Hayat Bilgisi kazanımlar ilkökul 1. ve 2. Sınıf Hayat Bilgisi dersiyle benzerlik gösterdiği için çocuklara tekrar gibi geliyor. Fakat Fen Bilimler kazanımları daha dikkat çekici, günlük hayatla daha çok ilgili. Çocukların merak duyduğu konuların kazanımları daha da iyi anlıyordular.*” olarak görüşlerini ifade etmiştir. Yine Ö10: “*Hayat Bilgisi dersinde kazanımların biraz fazla olduğunu düşünüyorum. Fen*

bilimleri dersinde ise kazanımların çok kolay olduğunu düşünüyorum.” Ö11: Fen Bilimleri kazanımları Hayat Bilgisinden daha az fakat kazanımlar ayrıntılı işlemiş ve gereğinden fazla uzatılmış bazı kazanımlar. Fen Bilimlerindeki bazı kazanımlar yöreye uygun olmadığından değişikliğe gidebiliyoruz ya da ortama farklı düşünceler ekliyoruz.” Ö17: Öğrencinin derse hem hazırlıklı gelmesi hem de öğrencinin derse aktif katılımını sağlaması yönünden yapılan değişiklikler olumludur.” şeklinde ifade ederken, Ö18: “Hayat Bilgisi kazanımlarının biraz daha zamana yayılması gerektiğini, Fen Bilimlerinin ise seviyeye uygun birkaç tema daha eklenebileceğini düşünüyorum.” şeklinde olumlu ifadelerde bulunmuştur.

Çalışmaya katılan bazı öğretmenler ilgili çalışma sorusuna yönelik olumsuz görüşler bildirmişlerdir. Ö13: “*Fen Bilimleri dersini kazanımları Hayat Bilgisinden ayrılmıştır. Fakat kazanımlar yetersiz kalmıştır.*” Ö14: “*Hayat Bilgisi kazanımları oldukça yetersiz, Fen Bilimleri yeni ama geliştirilebilir.*” şeklinde görüş bildirirken, Ö2: “*Kazanım sayısı az, ders saatinin fazla oluşu sıkıntılara yol açtı.*”, Ö3: “*3.sınıf Hayat Bilgisi kazanımları, ders sayısına göre çok fazla olduğu için, ayrıca sürekli aynı konuların tekrarı çok olduğu için kitabı öğrenciler hiç sevmedi.*”, Ö4: “*İçeriğin genişletilmesi gerekiyor. Daha fazla deney, daha fazla uygulama gerekiyor.*” şeklinde ifadeler kullanmışlardır.

5. Çalışmaya Katılan Sınıf Öğretmenlerinin 3.Sınıf Fen Bilimleri Dersini Daha Verimli Hale Getirmeye İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular

Çalışmaya katılan öğretmenlerin ilgili araştırma sorusuna öğretmenlerin verdiği cevaplardan bazıları şöyledir: Ö5: “*Her okula materyal, ders araç-gereci laboratuvar imkânı olabilirse Fen Bilimleri sınıfı oluşturulabilir. Diğer kitaplar gibi 1. Dönem ders kitabı- öğrenci kitabı, 2. Dönem ders kitabı- öğrenci kitabı gönderilmeli.*”, Ö6: “*Konu sayısı biraz daha az olsa iyi olur bir öğrenci çalışma kitabı etkinlik kitapları olsa çok güzel olur. Etkinlik kitapları deneyli ve uygulamalı etkinlik olmalı proje performans kitapları olmalı ve her konuyla ilgili videolar ve deneyler bir cd’ye kaydedilip öğretmenlere dağıtılmalı.*” şeklinde ifade ederken Ö7: “*Gerekli materyallerin okullara verilmesi. Her konu sonunda konu bütünlüğünü sağlayan değerlendirme sorunların olması (test şeklinde değil) öğrencilere kitaplarla beraber konuları somutlaştıran görsellerin uygun olduğu cd verilmesi.*” şeklinde görüş bildirmiştir.

Çalışmaya katılan bazı öğretmenler okulların fiziki ortamlarının iyileştirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bu doğrultuda görüş bildiren Ö17: “*Fiziki olarak ortam hazırlanmalıdır (örneğin projeksiyon, laboratuvar vb.) gibi imkanların sağlanması gerekir.*”, Ö15: “*Okulların yeterli donanım ve materyalle desteklenmesi. Öğretmenlerin bilişim teknolojiden yeterince yararlanmaları. Öğrencilerin derse araç gereç ile gelirken yeterli bir şekilde gelmesi.*” şeklinde ifade ederken Ö8: “*Okullardaki eksiklerin giderilmesi kazanımların daha iyi kavratılacağına etkisi çok olacaktır.*” şeklinde görüş bildirmiştir.

Çalışmaya katılan öğretmenler genellikle okullardaki materyal eksikliğinin giderilmesi ve ders kitaplarına yeterince etkinlik eklenmesi gerektiğini belirtmiştir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Çalışmaya katılan öğretmenlerin geneli 3.sınıf Fen Bilimleri dersinin 3.sınıf Hayat Bilgisi dersinden ayrılarak farklı bir ders olarak ele alınmasının faydalı olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Bunun temel nedeni olarak; öğrencilerin ilgisini çeken ve zevkli bir ders olması yanında, benzerlikleri olmasına rağmen farklı iki dersin hayat bilgisi dersi çatısı altında öğretilme çabasının öğrencilerde kafa karışıklığına yol açması probleminin ortadan

kaldırıldığına yönelik yapmış oldukları olumlu değerlendirmeler olarak görülmektedir. Nitekim Çiftçi ve arkadaşlarının (2015) yapmış oldukları çalışmada da 3. sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğu fen bilimleri dersinin 3. Sınıf programında ayrı bir ders olarak yer almasını olumlu karşılamışlardır. Yine Nagihan ve Güngör Akgün'ün (2015) yapmış oldukları çalışmada öğretmenlerin fen bilimleri dersinin hayat bilgisi dersinden ayrılmasının bilgini sınıflandırılmasını sağlaması, konulara ilginin artması, eğlenceli etkinliklere yer verilmesi, etkinliklere ayrılan sürenin artması, öğrenme isteğinin artması ve uygulamaya yönelik etkinliklerin artması gibi birçok avantajının olduğunu belirttikleri görülmektedir. Bu çalışmalarda elde edilen sonuçlar araştırma sonucumuz ile paralellik göstermektedir.

Çalışmada görüş bildiren öğretmenlerin genelinin uygulamada sorun yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Bu sorunların temelinde laboratuvar, ders araç-gereç malzeme eksikliği, öğretmen kılavuz kitabının ellerine geçmediği ve diğer derslerde bulunan öğrenci ders çalışma kitabının olmamasından kaynaklandı dile getirilmiştir. Benzer şekilde Ünişen & Kaya'nın (2015) yapmış oldukları araştırma sonuçlarında da araştırmaya katılan öğretmenlere programın uygulamada zorluk çektikleri kısımları olup olmadığı sorusuna öğretmenler, programın uygulama sürecinde olması gereken fiziksel koşulların tüm eğitim kurumlarına sağlanamamasının, programı uygularken eksikliğe neden olduğunu söylemişlerdir. Bu araştırma sonuçları çalışmamızda elde edilen sonuçlarla paralellik göstermektedir.

Öğrencilerin yeni uygulamaya dönük tutum ve davranışlarına yönelik öğretmenlerin geneli öğrencilerden olumlu dönüt aldıklarını, öğrendiği yeni kavramlar karşısında derse karşı daha istekli ve heyecanlı olduklarını ifade etmişlerdir. Hjalmarson (2008), eğitim programlarının içeriğindeki stratejilerle birlikte gelişerek ilerlediğini ifade etmiştir. Program geliştirme işi bir süreçtir ve bu süreç sürekli değişimi de içinde barındırmaktadır. Nitekim programlarda ki eksiklerin belirlenmesi ve düzeltilmesi yine bu süreç içerisinde gerçekleşmektedir. Yeni program şüphesiz ki öğrencileri daha da aktif kılmayı amaçlamış ve bunu sağlamak içinde öğrencilerin ilgisini çekebilecek konu, etkinlik ve öğrenme yaşantılarını programa entegre etmeyi göz ardı etmemiş kendini geliştirmeyi amaç edinmiştir.

3. sınıf Fen Bilimleri dersinin kazanımları boyutunda ele alınan çalışma sorusuna öğretmenler değişik bakış açıları sergilemişlerdir. Öğretmenlerin çoğunluğu programdaki kazanımların öğrenci düzeyine uygun olduğu konusunda ortak görüş belirtirken bazı öğretmenler kazanımların sayısı ve ders kitaplarının albenisinin eksik olduğunu dile getirmişlerdir. Öğretmenler program kazanımlarının diğer derslerle bağlantılı olduğunu ifade etmeleri öğretmenlerin öğretim esnasında uygulamaya yönelik öğrenme yaşantıları sunacakları çıkarımında bulunulabilir (Feasey, 2007: 4; Bishop & Denley, 2007: 168; Osborne & Dillon, 2010; Akt: Ünişen & Kaya, 2015).

Yeni Fen Bilimleri programının etkinliğini artırma konusunda öğretmenlerin etkinlik sayısının artırılması ve ders için gerekli materyal konusunda daha fazla desteğin sağlanmasını istedikleri gözlemlenmiştir. Özellikle yapılandırmacı yaklaşımla birlikte ders kitaplarının yanında öğretmenlere verilen kılavuz kitaplar ile öğrenci çalışma kitaplarının olmaması önemli bir eksiklik olarak görülmektedir. Bunun sebebi olarak bu uygulamanın daha önce pilot uygulama olarak okullarda uygulanmamış olmaması gösterilebilir. Bir başka önemli eksiklikte okullardaki alt yapı ve donanım yetersizliğidir. Okullarda laboratuvarların ve deney araç gereçlerinin olmayışı fen bilimleri dersinin uygulama yönünün eksik bırakılmaktadır (Çiftçi ve ark, 2015). Nitekim Doğan (2010) yaptığı çalışmada, programların okullarda etkili bir şekilde yürütülebilmesi için okulların fiziki olanakları gözden geçirilmeli ve

öğrenme ortamları yapılandırmacı anlayışa göre yeniden düzenlenmesi gerektiğini belirtmiştir.

Sonuç olarak yeni yapılandırılan Hayat Bilgisi ve Fen Bilimleri derslerinin içerik ve kazanım düzeyinde öğrencilere kazandırılabilmesinde sınıf öğretmenlerinin görev yaptığı okulların alt yapı ve donanım bakımından yetersiz olduğu tespit edilmiştir. Bu durum sınıf öğretmenlerinin ders işleyişlerini ve ilgili ders kazanımlarının öğrencilere kazandırılmasını olumsuz etkilemektedir. Bu ve yapılan benzer çalışmalardan hareketle okulların alt yapı eksikliğinin giderilmesi programın başarısını olumlu yönde etkileyecektir.

KAYNAKLAR

- Akdeniz, A. R., Yiğit, N., & Kurt, Ş. (2002). *Yeni fen bilgisi öğretim programı ile ilgili öğretmenlerin düşünceleri*. V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi, ODTÜ, Ankara.
- Arslan, M., & Eraslan, L. (2003). Yeni eğitim paradigması ve türk eğitim sisteminde dönüşüm gerekliliği. *Milli Eğitim Dergisi*, 160.
- Ateş, S. (2005). Öğretmen adaylarının değişkenleri belirleme ve kontrol etme yeteneklerinin geliştirilmesi. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(1), 21–39.
- Aydın, A. (2007). Ortaöğretim kimya dersi öğretim programının uygulama sürecinin gerçekleştirilmesinde 1992’den beri uygulanan ortaöğretim kimya müfredat programının uygunluğu konusunda öğretmen görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 223-233.
- Bağcı Kılıç, G., Haymana, F., & Bozyılmaz, B. (2008). İlköğretim fen ve teknoloji dersi öğretim programının bilim okur-yazarlığı ve bilimsel süreç becerileri açısından analizi. *Eğitim ve Bilim*, 33(150), 53-63.
- Bailey, D. B. (2002). Are critical periods critical for early childhood education? the role of timing in early childhood pedagogy. *Early Childhood Research Quarterly*, 17(3), 281-94.
- Büyükalan, S., & Kaya, V. H. (2013). İlköğretim fen ve teknoloji dersi öğretim programı ile fen bilgisi öğretmenliği lisans ve lisansüstü öğretim programının felsefe, amaç ve içerik ilişkisinin incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(2), 185-208.
- Çiftçi, S., Saban, A., Gündüz, S. N. & Olaç, F. T. (2015). İlkokul üçüncü sınıf öğretmenlerinin üçüncü sınıf fen bilimleri dersine ilişkin görüşleri. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(4), 333-347.
- Doğan, Y. (2010). Fen ve teknoloji dersi programının uygulanması sürecinde karşılaşılan sorunlar. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 86-10.
- Doğru, M., Gençosman, T., Ataalkın, A. N., & Şeker Türk, F. (2012). Fen bilimleri eğitiminde çalışılan yüksek lisans ve doktora tezlerinin analizi. *Fen Eğitimi Dergisi*, 9(1).
- Duru, K., & Gürdal, A. (2002). İlköğretim fen ve teknoloji dersinde kavram haritasıyla ve gruplara kavram haritası çizdirilerek öğretimin öğrenci başarısına etkisi. V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi, 1, 310-316.
- EARGED. (2005). PISA–2003 Projesi Ulusal Nihai Raporu (2005). *OECD PISA–2003 Araştırmasının Türkiye ile İlgili Sonuçları*. Ankara: MEB-EARGED Yay.
- Erdoğan, Y. (2007). Yeni hayat bilgisi programında ara disiplinlerin içerikle örtüşme düzeyinin belirlenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Ersoy, Y. (tarih yok). Fen ve teknoloji alanındaki yenilikler-1:Değişikliğin gerekçesi ve bileşenlerinin çerçevesi.
- Eş, H., & Sarıkaya, M. (2010) Türkiye ve İrlanda fen öğretimi programlarının karşılaştırılması. *İlköğretim Online*, 9(3), 1092-1105.

- Gömleksiz, M. N., & Bulut, İ. (2007). Yeni fen ve teknoloji dersi öğretim programının uygulamadaki etkililiğinin değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 76-88.
- Gömleksiz, M. N., & Bulut, İ. (2006). Yeni fen ve teknoloji dersi öğretim programına ilişkin öğretmen görüşleri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(2), 173-192.
- Gözütok, F. D. (2003). Türkiye'de program geliştirme çalışmaları. *Millî Eğitim Dergisi*, 160.
- Güven, S. (2008). Sınıf öğretmenlerinin yeni ilköğretim ders programlarının uygulanmasına ilişkin görüşleri. *Millî Eğitim Dergisi*, 177, 224-236.
- Hjalmanson, M. A. (2008). Mathematics curriculum systems: models for analysis of curricular innovation and development. *Peabody Journal of Education*, 83, 592-610.
- Kaptan, F. (2005). Fen ve teknoloji dersi öğretim programıyla ilgili değerlendirme. Eğitimde Yansımalar: VIII Yeni İlköğretim Programlarını Değerlendirme Sempozyumu Bildiriler Kitabı, 283-298.
- Karatay, R., Timur, S., & Timur, B. (2013). 2005 ve 2013 yılı fen dersi öğretim programlarının karşılaştırılması. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15.
- Kutlu, Ö. (2005). Yeni ilköğretim programlarının öğrenci başarısındaki gelişimi değerlendirme boyutu açısından incelenmesi. Eğitimde Yansımalar: Yeni İlköğretim Programlarını Değerlendirme Sempozyumu. Erciyes Üniversitesi.
- MEB. (2004). *İlköğretim Fen ve Teknoloji Dersi (4-5. sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi.
- Oliva, P. F. (2005). *Developing the Curriculum* (6th Ed.). Boston: Pearson Education.
- Orbeyi, S., & Güven, B. (2008). Yeni ilköğretim matematik dersi öğretim programı'nın değerlendirme ögesine ilişkin öğretmen görüşleri. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 4(1), 133-147.
- Özden, M., & Cavlazoğlu, B. (2015). İlköğretim fen dersi öğretim programlarında bilimin doğası: 2005 ve 2013 programlarının incelenmesi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 3(2), 40-65.
- Öztürk N., Yalvaç Hastürk, H. G., & Demir R. (2013). İlköğretim 4-5. sınıf fen ve teknoloji dersi öğretim programlarındaki ölçme ve değerlendirme yöntemlerine ilişkin öğretmen görüşleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 25-36.
- Sözbilir, M., & Kutu H. (2008). Development and current status of science education research in Turkey. *Essays in Education*, Special Edition, 1-22.
- Şimşek H., Hırça, N., & Coşkun, S. (2012). İlköğretim fen ve teknoloji öğretmenlerinin öğretim yöntem ve tekniklerini tercih ve uygulama düzeyleri: Şanlıurfa ili örneği. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(18), 249-268.
- TTKB (2013). *İlköğretim Kurumları (İlkokullar ve Ortaokullar) Fen bilimleri Dersi Öğretim Programı (3, 4, 5, 6, 7, 8. Sınıflar)*. Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (TTKB).
- TTKB (2005). *İlköğretim Öğretim Programı El Kitabı*. Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (TTKB) Yay.
- Toraman, S., & Alcı, B. (2013). Fen ve teknoloji öğretmenlerinin yenilenen fen bilimleri dersi öğretim programına ilişkin görüşleri. *EKEV Akademi Dergisi*, 56.
- Ünal, S., Coştu, B., & Karataş, F. Ö. (2004). Türkiye'de fen bilimleri eğitimi alanındaki program geliştirme çalışmalarına genel bir bakış. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi*, 24(2), 183-202.
- Ünişen, A., & Kaya, E. (2015). Fen bilimleri dersinin ilköğretim üçüncü sınıf programına alınmasıyla ilgili öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20.

- Yangın, S., & Dindar, H. (2007). İlköğretim fen ve teknoloji programındaki değişimin öğretmenlere yansımaları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 240-252.
- Yıldırım, A., & Şimşek H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (6.Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, N., & Güngör A. Ö. (2015). İlkokul 3. sınıf öğretmenlerinin yenilenen fen bilimleri dersine ilişkin görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 16(2), 199-218.
- Yiğit, N. (2002). Öğretim programı geliştirmede öğretmenin rolü. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 296, 27-33.
- Yüksel, S. (2003). Türkiye'de program geliştirme çalışmaları ve sorunları. *Millî Eğitim Dergisi*, 159.

EXTENDED ABSTRACT

The realization of social development depends largely on countries' education systems. Failure of science education carried out effectively has become one of the most important problems of the Turkish education system in recent years. For this reason the science education curriculum should be updated by examining the developments in the world. In this process, taking the teachers' opinions will be very important.

In this study, it was aimed to determine the teachers's views related to the science class curriculum which was separated from social studies class in 2014-2015 academic years with the change of the education system of Turkey. The study has been conducted with the teachers who gave 3rd grade social studies class before and with the 3rd grade teachers who currently gives the social studies class. To analyse the data, descriptive analysis was used in this correlational survey. 5 open-ended questions developed by the researchers were asked to the teachers and the answers were recorded with a recorder and the interviews were put in writing. As a result of the study, it was determined that the views of the teachers related to the renewed science class curriculum are generally positive. However, it was also determined that the teachers talk about shortcomings such as decreasing the weekly course hours and the number of acquisitions, adding a workbook and lack of material.

Moving from this study and similar studies, eliminating the infrastructure problems of schools will affect the success of developed curriculum positively.